

Колесник Вікторія Анатоліївна,
науковий співробітник
ДНДІ МВС України,
м. Київ, Україна,
ORCID ID 0000-0003-1860-7866

ПОНЯТТЯ ТА СУТНІСТЬ НАСИЛЬСТВА ЗА ОЗНАКАМИ СТАТІ

У статті досліджено загальнотеоретичні підходи до поняття та сутності терміна “насильство”. Виокремлено проблематику щодо висвітлення насильства у медіапросторі. Розглянуто види насильства за ознаками статі. Звертається увага на детермінанти виникнення насильства за ознаками статі. Наголошується на необхідності спрямування вітчизняного законодавства щодо охорони наявних у державі суспільних відносин від протиправних посягань.

Ключові слова: насильство, медіанасильство, насильство за ознаками статі, види насильства

Захист прав і свобод людини є одним із пріоритетних напрямів функціонування демократичної, правової держави. Незважаючи на розвиток індивідуальної та колективної правосвідомості, міжнародних та національних правозахисних механізмів, у сучасному світі багато індивідів усе ще потерпають від різноманітних форм неправомірного насильства, яке може чинитися рідними, оточенням, незнайомцями, у тому числі представниками органів публічної влади, з огляду на їх вірування, мову, стать, соціальний або майновий стан, расову чи етнічну приналежність, сексуальну орієнтацію, політичні переконання. Незалежно від мотивів, часу та місця скоєння насильницької дії, постраждалі потребують захисту та допомоги, які мають надаватися вчасно та ефективно.

Одним із найпоширеніших проявів насильства у соціумі є насильство за ознакою статі, від якого можуть потерпати як чоловіки, так і жінки. Водночас саме дівчата, жінки та діти є найбільш вразливими групами населення. Це зумовлює необхідність створення та постійного розвитку законодавчих та інституційних механізмів запобігання та протидії насильству за ознакою статі.

Насильство, його прояви та особливості запобігання та протидії є предметом наукових досліджень багатьох вітчизняних та зарубіжних вчених. Наукові розробки здійснювали, зокрема, Т. Гоббс, О. Гумін, О. Гуртовенко, О. Дітріх, О. Ігнатов, А. Йосипов, М. Колодяжний, А. Кулієв, Л. Левицька, Ю. Приколотіна, В. Слюсар, П. Рікер, О. Ходимчук, Е. Фромм, О. Юрченко, О. Яра тощо.

На сьогодні насильство загалом, та насильство за ознакою статі зокрема вивчаються як міждисциплінарна проблема. Учені намагаються сформулювати підходи

до вдосконалення в суспільстві культури поваги до прав і свобод інших людей, поширення ідей гендерної рівності, нетерпимості до приниження честі й гідності людини, дискримінації за будь-якими ознаками, подолання гендерних стереотипів. Ми вважаємо, що поглиблення знань щодо природи насильства за ознакою статі сприятиме більш повному розумінні його детермінант та особливостей проявів, профілактики та запобігання.

Метою статті є дослідження підходів до поняття і сутності насильства за ознаками статі та вироблення пропозицій щодо удосконалення існуючих механізмів запобігання та протидії його проявам в Україні.

Сучасні реалії життя свідчать, що окремі індивіди реалізують свої права та інтереси за допомогою силових методів, що негативно впливає на повсякденне життя оточуючих. Є люди, які, постійно потерпаючи від насильства, починають вірити в те, що насильство є неодмінною частиною людського існування. Тим самим позбавляючи себе найважливішого з прав – права на щасливе життя без насилля. Насильство – це злободенне питання для усіх країн світу, оскільки немає жодної країни, де б воно тією чи іншою мірою не проявлялося. Слід констатувати, що насильство є проблемою людства, яка може проявлятися по-різному, у тому числі за однакових життєвих обставин. Наше динамічне життя вимагає всебічного вивчення насильства, його проявів і наслідків для людей, суспільства та держави.

Коли йдеться про насильство, то слід враховувати культурні феномени шанування: наприклад, соціально-культурні ідеали, минуле і сьогодення, стан батька і матері, приналежність до певного соціального класу, релігії, також різних об'єктів, які особа сприймає як культові.

Дослідження науково-методологічних аспектів терміну “насильство” вказує на: “умисний, протиправний, суспільно небезпечний вплив на тіло, психіку, свободу іншої людини, який здійснювався всупереч або поза її волею, що може завдати шкоду здоров'ю людини (О. Дітріх); зовнішній, з боку інших осіб, умисний і протизаконний вплив на особу (або групу осіб), що здійснюється шляхом фізичного або психічного насильства і здатний спричинити цій особі фізичну та (або) психічну шкоду (О. Ходимчук); зовнішній, з боку інших осіб, умисний і протизаконний вплив на особу (чи групу осіб), який здійснюється поза волею або всупереч її волі та здатний спричинити їй органічну, фізіологічну або психічну травму й обмежити свободу її волевиявлення або дій (Л. Сердюк); заподіяння тілесних ушкоджень, вбивство чи погроза застосування такого (В. Навроцький); контактний, як правило, вплив на поведінку особи, що безпосередньо обмежує можливість її вибору бажаного варіанту поведінки шляхом спричинення страждань фізичного чи психічного характеру (А. Жалінський) та ін.” [1, с. 215].

Ученими-філософами також приділено достатню увагу феномену насильства. “Є такі, які вбачають насильство в прагненні людини або якоїсь соціальної групи нав'язати свою думку, свій спосіб життя тощо іншим членам суспільства. Ряд дослідників вважають гнів, лайку, прагнення що-небудь змінити формами насильства. Інші переконані, що насильство пов'язане з прямим фізичним і

матеріальним збитком і виявляється в таких формах, як убивство, грабiж тощо. Усе це – прямі, очевидні, найбільш грубі і кричущі форми насильства. Поряд із ними існує насильство, яке пронизує психологічну й інтелектуальну сфери і виявляється непомітно у вигляді спотворень інформації, нав'язування власних переконань опоненту і т.д.” [2, с. 20].

У Словнику основних кримінально-правових термінів вказано, що “насильство – це умисний вплив однієї людини на іншу проти її волі, що призводить до заподіяння фізичної, моральної, майнової шкоди цій людині або містить загрозу заподіяння такої шкоди зі злочинною метою. Термін “насильства” є загальнонауковим і в межах права вживається в різних значеннях (за змістом), що фактично створює об'єктивну неможливість надати його універсальне (хоча б у межах спеціальності) визначення. Складний характер насильства зумовлює необхідність розглядати його в межах наук кримінально-правового циклу як поняття, що включає (або охоплює) в себе посягання на всі структури (сфери) особистості: біологічну, соціальну, психічну та духовну” [1, с. 215].

Варто зауважити, що дефініція “насильства”, залежно від галузі знань, різниться. Юриспруденція акцентує увагу на порушенні правових норм; соціологія – виявляє причини і поширеність насильства як соціальної девіації та визначає його як явище дискримінації особи і сім'ї, утиск або обмеження її/їх прав і свобод; із економічного погляду, насильство можна розглядати як незаконну дію, котра позбавляє економічних прав; у філософії – визначається як застосування сили або загроза її застосування, як зведення сили в закон людських відносин.

У нашому житті окремі прояви насильства стали настільки звичними, що багато хто їх не помічає або не вважає їх за насильство як таке. Це явище сприймається як нормальна (звична) поведінка особи в соціумі. Прикладом є візуальна комунікація. За допомогою неї відбувається передача ідей та інформації в формах, які можна прочитати або переглянути у друкованих виданнях, медіапросторі.

У телевізійних програмах, кінофільмах, мультфільмах, коміксах, відеоіграх та інших медіапродуктах відбувається публічний показ сцен насильства та жорстокості. “Засоби масової комунікації активно впливають не лише на політико-культурне середовище, а й на масову свідомість. Цей термін можна було б ще визначити як інформаційно-психологічна війна, проте він до певної міри не відтворює всієї специфіки поняття “насильства”. Комунікативне насильство набуває за нинішніх умов рис окремої функції в засобах масової комунікації (далі – ЗМК). ЗМК активно впливають не лише на політико-культурне середовище, а й на масову свідомість. Незважаючи на те, що представники телеіндустрії переконують, що програми, де містяться сцени насильства, жодним чином не мають негативного впливу на людей. Проведені дослідження свідчать: насильство в телевізійних програмах може мати і має несприятливий вплив на аудиторію. Однак медіа є інструментом для поширення інформації. Після досліджень, проведених для Міністерства охорони здоров'я США наприкінці 1960-х років, було зроблено висновки:

– телевізійний зміст дуже наповнений насильством;
– діти дедалі більше дивляться на насильство;
– загалом факти підтверджують гіпотезу, що перегляд насильницьких розважальних програм збільшує можливість агресивної поведінки” [3].

Із наведеними висновками важко не погодитися, але водночас наведемо інші аргументи. Сцени насильства неоднозначно інтерпретуються та впливають на аудиторію. У одних випадках такі сцени застерігають використовувати насилля, надихаючи на мужній вчинок або на розвиток аргументів на захист справедливості, а в інших – спонукають до нього. Отож вплив медіанасильства на моделі поведінки людей є питанням дискусійним.

В. Красіков вважає, що “саме насильство, як суспільно організований примус, робить з людини “соціальну та культурну істоту”. Оскільки лише незначна кількість осіб здатні на аскетизм, самоконтроль та внутрішній ідеалістичний розвиток, то для стримування більшості необхідні жорсткі рамки – від формування норм моралі та релігії до запровадження кримінальної відповідальності” [4, с. 32].

Найбільш поширеним проявом насильства у суспільстві є насильство за ознаками статі, тобто насильство, пов’язане з гендерними упередженнями. Такі упередження є наслідком соціально зумовлених (гендерних) відмінностей між чоловіками та жінками або через їх соціальну (гендерну) роль.

Цей прояв насильства диспропорційно дошкуляє представницям жіночої статі. Така ситуація існує внаслідок нерівного розподілу між жінками та чоловіками владних повноважень і ресурсів, заниженої оцінки становища жінок у соціумі та їх залежності в сімейному житті. Жінки та дівчата у переважній більшості випадків не лише стикаються з таким проявом насильства, а й потерпають від браку ресурсів та умов, що необхідні для попередження подібних ситуацій або пошуку справедливості.

В Україні на законодавчому рівні визначено, що насильство за ознакою статі – це “діяння, спрямовані проти осіб через їхню стать, або поширені в суспільстві звичаї чи традиції (стереотипні уявлення про соціальні функції (становище, обов’язки тощо) жінок і чоловіків), або діяння, що стосуються переважно осіб певної статі чи зачіпають їх непропорційно, які завдають фізичної, сексуальної, психологічної або економічної шкоди чи страждань, включаючи погрози таких дій, у публічному або приватному житті” [5]. “Гендерно зумовлене насильство (далі – ГЗН) – це насильство, яке вчиняється до осіб через їхню стать або стосується переважно осіб певної статі. Це крайній вияв дискримінації за ознакою статі. Насильство не завжди позбавляє життя, але майже завжди підриває здоров’я, порушує безпеку та незалежність постраждалих. При цьому ГЗН часто приховується через звинувачення жертви та безкарність злочинців. Як наслідок – набуває системного характеру” [6].

“Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами (Стамбульська конвенція), а також інші міжнародні та національні документи виділяють такі види гендерно зумовленого насильства:

- **фізичне** (акти насильства, що не мають сексуальний характер: удари, придушення, штовхання, порізи, опіки, стрілянина та застосування будь-якої зброї, обливання кислотою чи будь-який інший акт, що спричиняє біль, дискомфорт або поранення);

- **психологічне** (навмисне залякування, домагання чи погрожування особі протягом певного періоду, що призводить до травматичних переживань. У близьких стосунках психологічне насильство може часто переходити в фізичне та сексуальне насильство);

- **сексуальне** (будь-який статевий акт, виконаний із кимось без згоди цієї особи вагінального, анального або орального проникнення сексуального характеру в тіло іншої особи з використанням будь-якої частини тіла або предмета);

- **економічне** (умисне позбавлення житла, їжі, одягу, іншого майна, коштів чи документів або можливості користуватися ними, залишення без догляду чи піклування, перешкоджання в отриманні необхідних послуг з лікування чи реабілітації, заборону працювати, примушування до праці, заборону навчатися та інші правопорушення економічного характеру);

- **домашнє** (діяння (дії або бездіяльність) фізичного, сексуального, психологічного або економічного насильства, що вчиняються в сім'ї чи в межах місця проживання або між родичами, або між колишнім чи теперішнім подружжям, або між іншими особами, які спільно проживають (проживали) однією сім'єю, але не перебувають (не перебували) у родинних відносинах чи у шлюбі між собою, незалежно від того, чи проживає (проживала) особа, яка вчинила домашнє насильство, у тому самому місці, що й постраждала особа, а також погрози вчинення таких діянь);

- **переслідування** (сталкінг) (неодноразове погрожування комусь через фізичне переслідування, залучення до небажаного спілкування чи навмисне інформування когось про те, що за ними ведеться нагляд, щоб змусити їх боятися за свою безпеку);

- **згвалтування** (здійснення, без згоди, інших актів сексуального характеру з особою; примушування іншої особи до здійснення, без згоди, актів сексуального характеру з третьою особою);

- **сексуальне домагання** (будь-яка форма небажаної вербальної, невербальної чи фізичної поведінки сексуального характеру, мета або наслідок якої – порушення гідності особи, зокрема шляхом створення загрозливого, ворожого, принизливого або образливого середовища);

- **каліцтво жіночих геніталій** (статевих органів) (усі операції, що навмисно змінюють чи травмують жіночі статеві органи з немедичних причин, а саме, видалення, інфібуляція або здійснення будь-якого іншого каліцтва в цілому або частково великих статевих губ, малих статевих губ або клітора);

- **примусова стерилізація, примусовий аборт** (виконання операції абортів жінці без її попередньої та інформованої згоди; проведення операції, що спрямована на усунення здатності жінки до природного відтворення, без її попередньої та інформованої згоди чи розуміння);

- **примусовий шлюб** (акт навмисного використання фізичних або психологічних погроз, щоб змусити дорослого чи дитину взяти шлюб, чи перевезення до іншої країни для подальшого змушення вступу в шлюб);

- **злочини в ім'я так званої “честі”** (вчинення будь-якого з актів насильства, культура, звичаї, релігія, традиція або так звана “честь” не розглядалися як виправдання таких актів). Це містить, зокрема, заяви про те, що жертва порушила культурні, релігійні, соціальні чи традиційні норми або звичаї належної поведінки);

- **насильство у воєнних, конфліктних ситуаціях** (використовується як засіб маніпулювання та погроз для місцевого населення або політичного залякування. Воно може здійснюватися всіма сторонами: державними силами безпеки, недержавними збройними угрупованнями, ополченцями тощо. Найжорстокіший наступ на права дівчат та жінок – так званий насильницький екстремізм – спостерігається з боку екстремістських угруповань);

- **насильство у постконфліктних ситуаціях** (проявляється, зокрема, у вигляді домашнього насильства в сім'ях демобілізованих чоловіків-військових. Часто після повернення з зони бойових дій, вони не отримують належної психологічної допомоги. Згодом невилікувані симптоми посттравматичного стресового розладу не просто повертаються, а й посилюються, підвищуючи рівень агресії);

- **торгівля людьми** (незаконна угода, об'єктом якої є людина, а так само вербування, переміщення, переховування, передача або одержання людини, вчинені з метою експлуатації, у тому числі сексуальної, із використанням обману, шахрайства, шантажу, уразливого стану людини або із застосуванням чи погрозою застосування насильства, із використанням службового становища або матеріальної чи іншої залежності від іншої особи; сучасна форма рабства);

- **гендерна дискримінація** (ідея та ситуація, коли жінки та чоловіки не є рівними за правами, можливостями та уявленнями про них; неоднакового поводження з людьми чи їхнього сприймання, ставлення до них (сексизм), повністю чи частково спричиненого статтю людей) [5], [6], [7].

Від насильства за ознаками статі у всьому світі страждають уразливі верстви населення без огляду на стать, вік, соціальне становище тощо. Воно вчиняється лише у зв'язку із належністю до тієї чи іншої статі (за гендерною ознакою). Опрацювання нормативних дефініцій дає підстави стверджувати, що однією із детермінант виникнення насильства за ознаками статі є поширеність гендерних стереотипів у суспільстві.

М. Лактіонова вважає, що “гендерне насильство є глобальною проблемою сучасного нестабільного світу, яка не має кордонів та не залежить від віку, соціального стану, етнічної приналежності чи країни проживання. У багатьох випадках соціум недостатньо чутливий до гендерного насильства, оскільки сучасна культура розглядає його як психологічну проблему, ігноруючи гендерну проблематику, а в значній кількості держав їх соціальна політика практично не спрямована на вирішення цієї проблеми” [8, с. 146].

З метою запобігання та протидії насильству як негативному явищу, Україна взяла на себе зобов'язання виконання низки міжнародних документів: Конвенції ООН про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок, Декларації ООН про викорінення насильства щодо жінок, Пекінської декларації, Цілей сталого розвитку ООН до 2030 року, Стратегії гендерної рівності Ради Європи до 2022 року тощо. В Україні на національному рівні вказані зобов'язання та застосування спеціальних заходів, спрямованих на захист осіб, які потерпіли від насильства закріплено у:

1. Конституції України (статті 24, 27, 55);
2. Указі Президента України № 398/2020 “Про невідкладні заходи із запобігання та протидії домашньому насильству, насильству за ознакою статі, захисту прав осіб, які постраждали від такого насильства”;
3. Кодексах України:
 - Кодексі законів про працю (статті 21, 45, 237, 237-1);
 - Кодексі про адміністративні правопорушення (ст. 173-2);
 - Кримінальному кодексі (статті 67, 91-1, 96-2-1, 126-1, 151-3, 152-156, 390-1);
 - Кримінальному процесуальному кодексі;
 - Сімейному кодексі (статті 40, 56, 150);
4. Законах України:
 - “Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків”;
 - “Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні”;
 - “Про запобігання та протидію домашньому насильству”;
 - “Про охорону дитинства”;
5. Постановах Кабінету Міністрів України:
 - від 22.08.2018 № 658 “Про затвердження Порядку взаємодії суб’єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі”;
 - від 03.10.2018 № 800 “Деякі питання соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, у тому числі таких, що можуть загрожувати їх життю та здоров'ю”.

Із розвитком розуміння поняття, сутності, природи насильства за ознакою статі в Україні на законодавчому рівні розробляються механізми, спрямовані на запобігання різним його проявам.

Підсумовуючи викладене, доходимо висновку, що правова система України спрямована на охорону та захист прав і свобод людини і громадянина; демократичний розвиток існуючих у державі суспільних відносин; розроблення законодавчих механізмів запобігання та протидії різноманітним проявам насильства. Будь-яке нелегітимне насильство, у тому числі й за ознакою статі, не допускається, розцінюється як правопорушення або злочин і тягне за собою юридичну відповідальність.

Незважаючи на те, що за короткий проміжок часу можна прийняти безліч нормативно-правових актів, однак для того, щоб суспільство почало їх сприймати

та виконувати, потрібно значно більше часу. Час потрібен для зміни поглядів, ставлення до тієї чи іншої ситуації, у тому числі й моделі поведінки.

На території України проводиться превентивне інформування, просвітницька робота з громадянами про різні види насильства. Серед них є проведення, у рамках Всесвітньої акції “16 днів проти насильства”, різноманітних заходів, спрямованих на привернення уваги суспільства до проблем насильства в сім’ї, торгівлі людьми, захисту прав дітей, жінок тощо. Упродовж цієї акції проводяться співбесіди у навчальних закладах, тренінги, лекції тощо, з метою надання різнобічної допомоги різним верствам населення, які постраждали від насильства.

Оскільки насильство за ознаками статі є важливою соціальною проблемою, то, на нашу думку, доцільно формувати у населення нашої держави культуру міжособистісного спілкування, де переважала б толерантність і злагода, а нетерпиме ставлення, дискримінація, ксенофобія категорично засуджувалися.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Словник основних кримінально-правових термінів / авт.-укл.: І. Кисельов, В. Шаблюстий, В. Лисенко, О. Чорна, Л. Якименко. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ. 2017. 388 с.
2. *Ананій В.* Насильство як явище у вимірах філософського аналізу. Філософський альманах: Мультиверсум. К.: Центр духовної культури. 2005. № 48.
3. Вікіпедія. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9D%D0%B0%D1%81%D0%B8%D0%BB%D1%8C%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%BE_%D0%B2_%D0%BC%D0%B5%D0%B4%D1%96%D0%B0%2C%20%D1%82%D0%B0%D0%BA%D0%BE%D0%B6%20%D0%BC%D0%B5%D0%B4%D1%96%D0%B0%D0%BD%D0%B0%D1%81%D0%B8%D0%BB%D1%8C%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%BE,%D1%80%D0%B8%D1%81%20%D0%BE%D0%BA%D1%80%D0%B5%D0%BC%D0%BE%D1%97%20%D1%84%D1%83%D0%BD%D0%BA%D1%86%D1%96%D1%97%20%D0%B2%2 (дата звернення: 16.11.2020).
4. *Красиков В.* Насилие в эволюции, истории и современном обществе. Очерки. Москва: Водолей, 2010. 200 с.
5. Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків: Закон України від 08.09.2005 № 2866-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2866-15#Text> (дата звернення: 22.11.2020).
6. Ла Страда-Україна/La Strada-Ukraine від 26.11.2018. URL: <https://www.facebook.com/lastradaukraine/posts/1997840736959667> (дата звернення: 23.11.2020).
7. Вікіпедія. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%93%D0%B5%D0%BD%D0%B4%D0%B5%D1%80%D0%BD%D0%B5_%D0%BD%D0%B0%D1%81%D0%B8%D0%BB%D1%8C%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%BE (дата звернення: 17.11.2020).
8. *Лактионова М.* Гендерное насилие как социокультурный феномен: к постановке проблемы. Вестник Майкопского государственного технологического университета. 2010. № 4. С. 142–150. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/gendernoe-nasilie-kak-sotsiokulturnyy-fenomen-k-postanovke-problemy> (дата звернення: 10.09.2020).

REFERENCES

1. Slovyk osnovnykh kryminal no-pravovykh terminiv. Dictionary of basic criminal law terms / eds I. Kyselov, V. Shablyusti, V. Lysenko, O. Chorna, L. Yakymenko. Dnipro: Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs, 2017. 388 p. [in Ukrainian].
2. *Ananin, V.* (2005) Nasylystvo yak yavyshe u vymirakh filosofskogo koho analizu. “Coercion as a Phenomenon in the Dimensions of Philosophical Analysis”. Philosophical Almanac : Multyversum. K.: Tsentr dukhovnoyi kultury [in Ukrainian].
3. Wikipedia. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9D%D0%B0%D1%81%D0%B8%D0%BB%D1%8C%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%BE_%D0%B2_%D0%BC%D0%B5%D0%B4%D1%96%D0%B0%2C%20%D1%82%D0%B0%D0%BA%D0%BE%D0%B6%20%D0%BC%D0%B5%D0%B4%D1%96%D0%B0%D0%BD%D0%B0%D1%81%D0%B8%D0%BB%D1%8C%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%BE,%D1%80%D0%B8%D1%81%20%D0%BE%D0%BA%D1%80%D0%B5%D0%BC%D0%BE%D1%97%20%D1%84%D1%83%D0%BD%D0%BA%D1%86%D1%96%D1%97%20%D0%B2%2

D1%96%D0%B0#:~:text=%D0%9D%D0%B0%D1%81%D0%B8%D0%BB%D1%8C%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%BE%20%D0%B2%20%D0%BC%D0%B5%D0%B4%D1%96%D0%B0%2C%20%D1%82%D0%B0%D0%BA%D0%BE%D0%B6%20%D0%BC%D0%B5%D0%B4%D1%96%D0%B0%D0%BD%D0%B0%D1%81%D0%B8%D0%BB%D1%8C%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%BE,%D1%80%D0%B8%D1%81%20%D0%BE%D0%BA%D1%80%D0%B5%D0%BC%D0%BE%D1%97%20%D1%84%D1%83%D0%BD%D0%BA%D1%86%D1%96%D1%97%20%D0%B2%2 (Date of Application: 16.11.2020) [in Ukrainian].

4. *Krasykov, V.* (2010) Violence in evolution, history and modern society. Essays. Moscow: Aquarius. 200 p. [in Russian].

5. On Ensuring Equal Rights and Opportunities for Women and Men : Law of Ukraine dated 08.09.2005 No 2866-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2866-15#Text> (Date of Application: 22.11.2020) [in Ukrainian].

6. Ла Страда-Україна/La Strada-Ukraine from 26.11.2018. URL: <https://www.facebook.com/lastradaukraine/posts/1997840736959667> (Date of Application: 23.11.2020) [in Ukrainian].

7. Wikipedia. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%93%D0%B5%D0%BD%D0%B4%D0%B5%D1%80%D0%BD%D0%B5_%D0%BD%D0%B0%D1%81%D0%B8%D0%BB%D1%8C%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%BE (Date of Application: 17.11.2020) [in Ukrainian].

8. *Laktyonova, M.* (2010) Gendernoye nasiliye kak sotsiokul'turnyy fenomen: k postanovke problemy. "Gender Violence as a Sociocultural Phenomenon: Towards a Problem Statement". Bulletin of the Maykop State Technological University 4, 142–150. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/gendernoe-nasilie-kak-sotsiokulturnyy-fenomen-k-postanovke-problemy> (Date of Application: 10.09.2020) [in Ukrainian].

UDC 343,226:316.346.2

Kolesnyk Victoriia,
Research Officer,
State Research Institute MIA Ukraine,
Kyiv, Ukraine,
ORCID ID 0000-0003-1860-7866

THE CONCEPT AND ESSENCE OF VIOLENCE BY GENDER

Paper investigates the general theoretical approach to the concept and essence of the term “violence”. Violence is an integral part of human existence. The application of different approaches to the definition of “violence” allows us to define it as a multi-vector concept: different social orders make it possible to create different patterns of behavior, which in turn allow to form different ideas about the behavior of people around. Jurisprudence focuses on the violation of legal norms; sociology – identifies the causes and prevalence of violence as a social deviation and defines it as a phenomenon of discrimination against the individual and the family, oppression or restriction of his / their rights and freedoms; from an economic point of view, violence can be seen as an illegal act that deprives economic rights; in philosophy – is defined as the use of force or the threat of its use, as the reduction of force in the law of human relations. Thus, our dynamic life requires a comprehensive study of violence, its manifestations and consequences for people, society and the state. Legislation of certain types of violence on the basis of the article helps to counteract and prevent it. Problems in the direction of using elements of violence in the media space are highlighted. Types of violence based on the article are considered and singled out.

© Kolesnyk Victoriia, 2020

DOI (Article): [https://doi.org/10.36486/np.2020.4\(50\).19](https://doi.org/10.36486/np.2020.4(50).19)

Issue 4(50) 2020

<http://naukaipravoohorona.com/>

Attention is paid to the determinants of violence on the grounds of the article. Recognizing, acceding to and ratifying most of the most important international instruments in the field of observance and strengthening of the principle of respect for human rights and fundamental freedoms, Ukraine undertakes to respect human rights and freedoms. These obligations are enshrined in the Constitution of Ukraine, the Decree of the President of Ukraine, codes, laws, regulations. The list of legal acts tends to expand. The national legislation of Ukraine is aimed at the protection of the existing public relations in the state from unlawful encroachments. Any violence, including on the grounds of sex, is not allowed, is considered to be an offense or crime and entails some responsibility.

Keywords: violence, media violence, violence on the grounds of gender, types of violence.

Отримано 26.11.2020